

RAAP-NOTITIE 4783

Plangebied Ollandseweg 44 in Sint-Oedenrode

Gemeente Sint-Oedenrode
Archeologisch vooronderzoek:
een bureauonderzoek en verkennend booronderzoek

Archeologisch Adviesbureau

1000 voor Chr.

3750 voor Chr.

2200 voor Chr.

700 voor Chr.

150 na Chr.

320 na Chr.

250 na Chr.

1650 na Chr.

Colofon

Opdrachtgever: Juridisch Adviesbureau Van der Aa B.V.

Titel: Plangebied Ollandseweg 44 in Sint-Oedenrode, gemeente Sint-Oedenrode;
archeologisch vooronderzoek: een bureauonderzoek en verkennend booronderzoek

Status: eindversie

Datum: 29 april 2014

Auteur: *ir. M.M. Peeters*

Projectcode: OEDOL

Bestandsnaam: NO4783_OEDOL

Projectleider: ir. M.M. Peeters

Projectmedewerkers: drs. X.C.C. van Dijk & drs. M. Lipsch

ARCHIS-vondstmeldingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-waarnemingsnummers: niet van toepassing

ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer: 59077

Bewaarplaats documentatie: RAAP Zuid-Nederland

Autorisatie: dr. M. Verhoeven

Bevoegd gezag: Gemeente Sint-Oedenrode

ISSN: 0925-6369

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V.

Leeuwendeldseweg 5b

1382 LV Weesp

Postbus 5069

1380 GB Weesp

telefoon: 0294-491 500

telefax: 0294-491 519

E-mail: raap@raap.nl

© RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V., 2014

RAAP Archeologisch Adviesbureau B.V. aanvaardt geen aansprakelijkheid voor eventuele schade voortvloeiend uit het gebruik van de resultaten van dit onderzoek of de toepassing van de adviezen.

Samenvatting

In opdracht van Juridisch Adviesbureau Van der Aa B.V. heeft RAAP archeologisch adviesbureau een bureauonderzoek en verkennend booronderzoek uitgevoerd voor plangebied Ollandseweg 44 in Sint-Oedenrode. Het doel van dit onderzoek was het verkrijgen van inzicht in de archeologische resten die in het plangebied verwacht worden en de te verwachte fysieke kwaliteit daarvan.

Het plangebied ligt op de overgang van een dekzandrug naar een dekzandvlakte. Volgens de bodemkaart komen in het plangebied lemige, goed ontwaterde hoge zwarte enkeerdgronden voor. Volgens historische kaarten is het gebied in ieder geval sinds halverwege 19e eeuw als akkerland in gebruik. Direct ten oosten van het plangebied lag een groepje gebouwen (figuur 6). Het betreft een historische hoeve (met bijbehorende gebouwen). Deze staat ook op de archeologische waardenkaart van de gemeente Sint-Oedenrode aangegeven.

Voorafgaand aan het veldwerk gold voor het plangebied een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen van landbouwers (laat Neolithicum t/m Nieuwe tijd). De resultaten van het veldonderzoek hebben deze verwachting bevestigd. Het opgebrachte pakket (esdek) dat in het plangebied aanwezig is, wijst erop dat het gebied waarschijnlijk al relatief lang landbouwkundig in gebruik is. Het gebied is goed ontwaterd. Bovendien is (lokaal) een oude akkerlaag aanwezig. Doordat het oorspronkelijke bodemprofiel nog relatief intact is, kunnen eventuele archeologische vindplaatsen goed behouden zijn. Het esdek is over het algemeen vrij dik (in 3 van de 4 boringen dikker dan 70 cm). Hierdoor kunnen eventuele archeologische resten zelfs onder de huidige boerderij bewaard zijn gebleven. De geplande ingrepen kunnen dan ook leiden tot een aantasting van de archeologische resten.

In eerste instantie wordt aanbevolen om te bekijken of plaanpassing mogelijk is zodat de verwachte archeologische resten in de bodem behouden kunnen blijven. De ingrepen moeten in dat geval beperkt blijven tot het esdek. Bovendien dient rekening te worden gehouden met een buffer: concreet betekent dit dat men maximaal tot 40 cm -Mv mag verstoren. Indien plaanpassing niet mogelijk is, wordt aanbevolen een nader archeologisch onderzoek uit te laten voeren in de vorm van een proefsleuvenonderzoek (eventueel uitgebreid naar een opgraving). Proefsleuvenonderzoek en een opgraving dienen uitgevoerd te worden conform een vooraf opgesteld en goedgekeurd Programma van Eisen (PvE).

Dit rapport geeft adviezen. Om deze te laten bekrachtigen in een besluit, kan contact worden opgenomen met de bevoegde overheid (gemeente Sint-Oedenrode). RAAP kan u daarbij assisteren. Indien u vragen heeft kunt u contact opnemen met de projectleider van dit project, ir. M.M. Peeters (0495 513 555).

1 Inleiding

1.1 Administratieve gegevens

- *type onderzoek*: een bureauonderzoek en verkennend booronderzoek
- *bevoegde overheid*: gemeente Sint-Oedenrode
- *onderzoekskader*: wijziging van de bestemming (bestemming bedrijf wordt bestemming wonen)
- *datum veldonderzoek*: 14-11-2013
- *locatie (figuur 1)*:
 - *naam plangebied*: Ollandseweg 44
 - *plaats*: Sint-Oedenrode
 - *gemeente*: Sint-Oedenrode
 - *provincie*: Noord-Brabant
 - *kadastrale gegevens*: kadastrale gemeente Sint-Oedenrode, Sectie I, perceelsnr. 4113
 - *oppervlakte plangebied*: circa 3000 m²
 - *kaartblad topografische kaart Nederland 1:25.000*: 51B
 - *centrumcoördinaten (X/Y)*: 159936 / 397997
- *ARCHIS-vondstmeldingsnummers*: niet van toepassing
- *ARCHIS-waarnemingsnummers*: niet van toepassing
- *ARCHIS-onderzoeksmeldingsnummer*: 59077

1.2 Aanleiding en doelstelling

In het plangebied zijn bodemingrepen gepland (bouw van één tot drie woningen) die mogelijk bedreigend zijn voor eventuele archeologische resten. In het kader van de Archeologische Monumentenzorg is conform de richtlijnen van de bevoegde overheid een bureauonderzoek en verkennend booronderzoek uitgevoerd. Het doel van dit onderzoek was het verkrijgen van inzicht in de archeologische resten die in het plangebied verwacht worden en de verwachte fysieke kwaliteit daarvan.

1.3 Onderzoeksvragen

- Hoe ziet de geo(morfo)logische en/of bodemkundige opbouw van het plangebied eruit?
- Welke gegevens met betrekking tot archeologische waarden in het plangebied zijn reeds bekend?
- Wat was het historisch landgebruik van het plangebied en wat is het landgebruik nu en wat is de invloed daarvan op de (verwachte) archeologie en (bodem)gaafheid?
- Wat is de gespecificeerde verwachting (alsmede de verwachte conservering en gaafheid) ten aanzien van nog onbekende archeologische waarden in het gebied?
- Is de bodemopbouw in (delen van) het plangebied zodanig intact dat eventueel archeologisch vervolgonderzoek zinvol is?

- Wat is de invloed van de toekomstige inrichting op eventuele archeologische resten?
- Op welke wijze(n) kan bij de planvorming met archeologische resten worden omgegaan?

1.4 Randvoorwaarden

Het onderzoek is uitgevoerd volgens de normen van de archeologische beroepsgroep (zie artikel 24 van het Besluit archeologische monumentenzorg). De Kwaliteitsnorm Nederlandse Archeologie (KNA, versie 3.2), beheerd door de Stichting Infrastructuur Kwaliteitsborging Bodembeheer (SIKB; www.sikb.nl), geldt in de praktijk als richtlijn. RAAP beschikt over een opgravingsvergunning, verleend door de Minister van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap.

2 Bureauonderzoek

2.1 Methode

Het bureauonderzoek dient om op basis van verschillende bronnen inzicht te krijgen in de gene-
se van het landschap, de bodemopbouw en de sporen die het menselijk gebruik in de loop der
tijd heeft achter gelaten. Met behulp van deze gegevens wordt een gespecificeerde archeolo-
gische verwachting opgesteld.

Voor de geraadpleegde bronnen wordt verwezen naar de literatuurlijst. Zie tabel 1 voor de date-
ringen van de in deze notitie genoemde archeologische perioden.

2.2 Geologie geomorfologie en bodem

Het plangebied ligt volgens de geomorfologische kaart op de overgang van een dekzandrug, die
al dan niet bedekt is met een oud bouwlanddek (code 4K14), naar een dekzandvlakte (code
2M13). Het zuidelijk deel van het plangebied is niet gekarteerd, vanwege de ligging binnen het
bebouwde gebied (code B; Stiboka/RGD, 1977; figuur 2).

De ondergrond bestaat uit zand dat tijdens de laatste ijstijd (Weichselien; circa 114.000 tot 9.700
jaar voor Chr.) is afgezet door de wind. Deze afzettingen worden gerekend tot de formatie van
Boxtel (Weerts, e.a., 2006). Vanaf het begin van het Holoceen (circa 9.700 voor Chr. tot heden)
heeft bodemvorming plaatsgevonden in de aanwezige afzettingen. Volgens de bodemkaart (Sti-
boka, 1985; figuur 3) komen in het plangebied lemige, goed ontwaterde hoge zwarte enkeerd-
gronden voor (code zEZ23, grondwatertrap VI). Deze hoge gronden - die van nature vruchtbaar
zijn - zijn vanwege hun gunstige kenmerken al relatief vroeg in cultuur gebracht. Het betreft
zandgronden die door langdurige bemesting een dikke (minimaal 50 cm), humushoudende bo-
vengrond (esdek) hebben gekregen (zie kader). Onder het esdek kunnen de kenmerken van het
oorspronkelijke podzolprofiel, gekenmerkt door een uitspoelingslaag (E-horizont) en een inspoe-
lingslaag (B-horizont), bewaard zijn gebleven.

Ontstaan hoge zwarte enkeerdgrond

Vanaf de Middeleeuwen, maar vooral in de Nieuwe tijd werd door gemengde boerenbedrijven
plaggenbemesting toegepast op de akkers. Elk jaar werd deze mest, die naast organisch
materiaal ook veel minerale bestanddelen bevatte, op de akkers gebracht. Op deze manier
kon de vruchtbaarheid van de gronden op peil worden gehouden. In de loop van de tijd ont-
stonden op deze wijze akkers met een dikke, humushoudende bovengrond, ook wel esdek
genoemd.

Geologische perioden				Archeologische perioden				
Tijdvak	Chronozone		Datering	Tijdperk			Datering	
Holoceen	Laat Subatlanticum		1150 na Chr.	Nieuwste tijd (=Nieuwe tijd C)				
				Nieuwe tijd		B	1795	
			A	1650				
	Vroeg Subatlanticum		0	Middeleeuwen	Laat		1500	
					Vol		1250	
					Vroeg	Ottoons	1050	
						Karolingisch	900	
						Merovingisch laat	725	
						Merovingisch vroeg	525	
			450					
	Romeinse tijd		Laat	270				
			Midden	70 na Chr.				
			Vroeg	15 voor Chr.				
	Subboreaal		450 voor Chr.	IJzertijd	Laat	250		
Midden					500			
Vroeg					800			
Bronstijd				Laat	1100			
				Midden	1800			
				Vroeg	2000			
Neolithicum (Nieuwe Steentijd)	Laat	2850						
	Midden	4200						
	Vroeg	4900/5300						
Atlanticum		3700	Mesolithicum (Midden Steentijd)	Laat	6450			
				Midden	8640			
				Vroeg	9700			
Boreaal		7300						
Preboreaal		8700						
		9700						
Pleistoceen	Weichselien	Laat Glaciaal	Late Dryas	11.050				
			Allerød	11.500				
			Vroege Dryas	12.000				
			Bølling	12.500				
		Pleniglaciaal	Laat	Vroegste Dryas	13.500			
			Midden	Denekamp	30.500			
		Vroeg	Hengelo	60.000				
			Moershoofd	71.000				
		Vroeg Glaciaal	Odderade					
			Brørup					
			114.000					
	Eemien		126.000					
	Saalien II	236.000						
	Oostermeer	241.000						
	Saalien I	322.000						
	Belvédère/Holsteinien	336.000						
	Glaciaal x	384.000						
	Holsteinien	416.000						
	Elsterien	463.000						
			463.000					
					Prehistorie			
						Paleolithicum (Oude Steentijd)		
					</			

Tabel 1. Geologische en archeologische tijdschaal.

2.3 Archeologische gegevens

- *Gemeentelijke archeologische verwachtingskaart (BAAC, 2007a; figuur 4)*: het plangebied is gelegen in een zone waarvoor een hoge verwachting geldt. Ter hoogte van het plangebied geldt bovendien een hoge verwachting voor hoeves en molens. Uit de historische waardenkaart van de gemeente blijkt dat het om een historische hoeve gaat (BAAC, 2007b).
- *Bekende archeologische monumenten en vindplaatsen* volgens het ARChEologisch Informatie Systeem (ARCHIS2): in het plangebied zelf zijn geen archeologische resten bekend. In een straal van 750 m rond het plangebied wel (figuur 5):

AMK-nr	complextyp	datering	waarde
5226	Kasteel (De Kolk/ De Colc)	Late Middeleeuwen - Nieuwe tijd	Terrein van hoge archeologische waarde
16802	Oude stadskern Sint - Oedenrode	Late middeleeuwen - Nieuwe tijd	Terrein van hoge archeologische waarde
waarneming-nr	complextyp	datering	opmerking
411516	Onbekend	Mesolithicum - Nieuwe tijd	Paalkuilen en greppels; datering onzeker
	Onbekend	Neolithicum - IJzertijd	Handgevormd aardewerk
37346	Nederzetting	IJzertijd Vroeg	-
	Erf	Late Middeleeuwen	
44611	Stad	Late Middeleeuwen t/m Nieuwe tijd	-
	Onbekend	IJzertijd (onzeker)	Oude kuilen, waarschijnlijk IJzertijd
30150	Onbekend	Romeinse tijd	Locatie vondsten is onzeker
48309	Onbekend	IJzertijd	16 fragm. aardewerk uit de IJzertijd, geen sporen.
	Onbekend	Late Middeleeuwen en nieuwe tijd	Losse vondsten uit de LME en Nieuwe tijd, muurwerk uit de Nieuwe tijd
426246 / 426413	Molen	Vroege Middeleeuwen - Nieuwe tijd	Locatie Borchmolen (onderzocht door middel van proefsleuven en opgraving)
434680	Stad	Late Middeleeuwen t/m Nieuwe tijd	Markt 10 (stadskern)
vondstmelding-nr	complextyp	datering	opmerking
417785	Nederzetting	Vroege Middeleeuwen - Nieuwe tijd	-

Tabel 2. Overzicht van de bekende archeologische monumenten en vindplaatsen in en rond het plangebied.

Bovenstaande archeologische vindplaatsen bevinden zich nagenoeg allemaal nabij en in de historische kern van Sint-Oedenrode (op circa 700 meter ten zuiden en zuidoosten van het plangebied). Uitzondering zijn ARCHIS-waarnemingsnummers 411516 en 37346. Deze bevinden zich op respectievelijk 400 meter ten oosten en 700 meter ten zuidwesten van het plangebied.

- *Eerder uitgevoerd onderzoek in de omgeving volgens ARCHIS2 (straal 500 meter):*

melding-nr	resultaat/advies	Locatie t.o.v. plangebied
22585	Booronderzoek; archeologisch vervolgonderzoek is niet nodig.	300 meter ten zuiden
54288	Booronderzoek; resultaten onbekend	300 meter ten noordoosten
45823 / 48207	Bureauonderzoek en verkennend booronderzoek; resultaten onbekend	500 meter ten noordoosten

Tabel 3. Overzicht van eerder archeologisch onderzoek in en rond het plangebied.

- *Bekende archeologische gegevens uit andere bronnen:* Op verzoek heeft de 'Archeologische werkgroep Sint-Oedenrode' aanvullende gegevens over het plangebied aangeleverd (info per email; d.d. 11-11-2013). Dhr. H. Hendriks geeft aan dat in de omgeving van het plangebied rekening moet worden gehouden met resten die gerelateerd zijn aan de Tweede Wereldoorlog. Bovendien geeft hij aan dat in het buitengebied van Sint-Oedenrode veel materiaal uit de Steentijd, IJzertijd en Middeleeuwen is aangetroffen. Mogelijk staan niet alle vindplaatsen vermeld in ARCHIS. Verder hebben er in de directe omgeving omgrachte, versterkte hoeven gestaan.

2.4 Historische situatie

Volgens historisch kaartmateriaal lag het plangebied in de 19e eeuw in een typisch kampenland-schap. Dit kampenlandschap werd gekenmerkt door individuele ontginningen, die werden omge-ven door heggen of houtwallen. Hierdoor ontstond een kleinschalig cultuurlandschap met een onregelmatige blokverkaveling. Het plangebied zelf was als akkerland in gebruik.

Bij het plangebied lag in de 19e eeuw een groepje gebouwen (Uitgeverij Nieuwland, 2008; Robas Producties, 1989; figuur 6). Dit groepje gebouwen betreft de historische hoeve, die op de archeo-logische waardenkaart van de gemeente Sint-Oedenrode staat aangegeven (zie paragraaf 2.3). Om de exacte ligging van deze historische hoeve te kunnen achterhalen is de Minuutplan uit 1811-1832 georeferereerd (bron: www.watwaswaar.nl; Sint-Oedenrode, sectie 1, blad 03). Hier-uit blijkt dat de historische hoeve, met bijbehorende gebouwen, direct ten oosten van het plan-gebied heeft gelegen (figuur 9).

2.5 Huidige situatie

Momenteel staat centraal op het perceel een boerderij. Deze boerderij zal in de loop van de 2e helft van de 20e eeuw zijn gebouwd. De boerderij is gefundeerd tot circa 70 cm -Mv en niet onderkelderde (figuur 7).

2.6 Toekomstige situatie

De huidige boerderij zal worden gesloopt. Vervolgens wordt, deels overlappend met de oude bebouwing en deels op eerder onbebouwd terrein, één nieuwe woning gebouwd (meest oostelijke gebouw op figuur 8). Daarnaast worden in de toekomst mogelijk nog twee vrijstaande woningen gebouwd.

Ten behoeve van de bouw van de 3 woningen zal maximaal worden gegraven tot circa 80 cm -Mv. Het is nu nog niet duidelijk of de nieuwe woningen onderkelderde worden.

2.7 Gespecificeerde archeologische verwachting

Op basis van de bij het bureauonderzoek verzamelde gegevens is het mogelijk een gespecificeerde archeologische verwachting op te stellen ten aanzien van aard, ouderdom, diepteligging en gaafheid van eventueel aanwezige archeologische resten.

Locatiekeuze (verwachte aard en ouderdom)

Het verspreidingspatroon van archeologische vindplaatsen is voor een groot deel gerelateerd aan de fysieke eisen die de mens stelde aan de leef- en woonomgeving. Meest markant zijn de verschillen tussen jager-verzamelaars enerzijds en landbouwers anderzijds.

In de Steentijd (Paleolithicum t/m Neolithicum) leefde de mens voornamelijk van de jacht, visvangst en het verzamelen van eetbare planten en vruchten. Deze zogenaamde jager-verzamelaars trokken door het landschap en verbleven alleen tijdelijk op een plek. Uit een ruimtelijke analyse blijkt dat hun kampementen in vrijwel alle gevallen zijn gesitueerd op de overgang van nat naar droog. Nabij dergelijke gradiëntzones waren namelijk de meeste voedselbronnen voorhanden en was (drink)water bereikbaar. In het plangebied doen zich geen duidelijke gradiëntsituaties voor. Zodoende worden geen vindplaatsen van jager-verzamelaars verwacht.

Met de introductie van de landbouw (vanaf het Neolithicum) werd de mate waarin gronden geschikt waren om te beakkeren een steeds belangrijker factor in de locatiekeuze van de mens. De eerste akkergronden werden op de van nature vruchtbaarste gronden aangelegd. Bovendien moesten de gronden goed ontwaterd zijn.

Het plangebied ligt op de rand van een voor de landbouw aantrekkelijke dekzandrug. De lemige hoge zwarte enkeerdgronden, die in het plangebied voorkomen, kenmerken zich door een hoge vruchtbaarheid en een plaggendeak dat getuigt van langdurig landbouwkundig gebruik. Bovendien

blijkt uit historisch kaartmateriaal dat direct ten oosten van het plangebied reeds rond 1811-1832 een boerderij aanwezig was. In het plangebied worden zodoende archeologische resten verwacht uit de periode van de landbouwers (laat Neolithicum t/m Nieuwe tijd). Hierbij moet vooral gedacht worden aan resten van bewoning, begraving en beakkering. Dergelijke resten kenmerken zich onder andere door een strooiing van overwegend aardewerk, grondsporen en greppel-sporen.

Verwachte diepteligging

In het plangebied zijn de laatglaciale afzettingen afgedekt met een esdek dat vanaf de Middel-eeuwen/Nieuwe tijd is opgebracht in de vorm van plaggenbemesting. Eventuele archeologische resten vanaf het Laat Paleolithicum zullen zich voornamelijk aan de basis van (en eventueel in) het opgebrachte dek bevinden.

Fysieke kwaliteit (verwachte gaafheid en conservering)

Gaafheid bebouwd gebied

In de centrale deel van het plangebied is bebouwing aanwezig. De verwachting is dat het bodemprofiel onder de voormalige bebouwing verstoord zal zijn (tot circa 70 cm -Mv). Diep ingegraven archeologische grondsporen (zoals waterputten) kunnen wel (gedeeltelijk) bewaard zijn gebleven.

Gaafheid onbebouwd gebied

Het is bekend dat hoge zwarte enkeerdgronden vaak een schat aan archeologische informatie bevatten. Het plaggendeek heeft bij deze gronden als buffer gefungeerd tegen (diepe) heden-daagse landbouwkundige bodemverstoringen (ploegen, diepwoelen, etc.). Door de beschermende werking van het esdek kunnen eventuele archeologische vindplaatsen nog in relatief goede conditie voorkomen. Dit is met name het geval bij vindplaatsen van landbouwers, die zich onder andere kenmerken door de aanwezigheid van (dieper ingegraven) grondsporen.

Conservering

Onder droge omstandigheden is de conservering van organisch materiaal slecht. Veelal is alleen keramiek, glas en steen bewaard gebleven en in mindere mate metaal, leem, houtskool, etc.

3 Veldonderzoek

3.1 Methode

Het inventariserend veldonderzoek (IVO) bestond uit een verkennend booronderzoek. Het verkennend veldonderzoek had tot doel het verkrijgen van inzicht in de bodemgesteldheid en mate van bodemverstoring in het plangebied. Daarmee wordt de gespecificeerde archeologische verwachting getoetst en kunnen uitspraken worden gedaan over de gaafheid van eventuele archeologische vindplaatsen. Tevens is de diepteligging van eventuele archeologische resten vastgesteld aan de hand waarvan bepaald kan worden of de resten daadwerkelijk worden bedreigd door de voorgenomen bodemingrepen.

Daartoe zijn verspreid in het plangebied 4 boringen gezet (figuur 9). Er is geboord tot maximaal 140 cm -Mv met een zandguts met een diameter van 3 cm. De boringen zijn tijdens het veldwerk lithologisch conform NEN 5104 (Nederlands Normalisatie-instituut, 1989) digitaal beschreven in het boorbeschrijvingssysteem van RAAP (Deborah2; bijlage 1) en met meetlinten ingemeten (x/y-coördinaten). Van alle boringen is de hoogte bepaald met behulp van AHN.

De uitgebreide boorbeschrijvingen (inclusief lithologisch profiel) zijn opgenomen in bijlage 1.

3.2 Resultaten

De locaties van de boringen staan in figuur 9 weergegeven. De uitgebreide boorbeschrijvingen (inclusief lithologisch profiel) zijn opgenomen in bijlage 1.

In het plangebied zijn relatief onverstoorde, goed ontwaterde hoge zwarte enkeerdgronden aangetroffen. De bodem in het plangebied wordt gekenmerkt door een donkerbruingrijze, humeuze, bovengrond (A-horizont; esdek). De dikte van het esdek varieert aanzienlijk en is minimaal 45 en maximaal 100 cm dik. In boring 4 is aan de basis van dit esdek, op 75 cm -Mv, een oude akkerlaag waargenomen: de laag waarin geakkerd werd voordat het esdek werd aangebracht. Deze laag is iets lichter van kleur (bruingrijs) en is circa 20 cm dik.

Onder de humeuze A-horizont is in boring 1 t/m 3 de lichtbruine BC-horizont van het oorspronkelijk podzolprofiel aangetroffen. Deze BC-horizont gaat langzaam over in het gele zand van de C-horizont. In boring 4 bevindt zich onder de oude akkerlaag direct de lichtgele C-horizont.

4 Conclusies en aanbevelingen

4.1 Conclusies

Voorafgaand aan het veldwerk gold voor het plangebied een hoge archeologische verwachting voor vindplaatsen van landbouwers (laat Neolithicum t/m Nieuwe tijd). De resultaten van het veldonderzoek hebben deze verwachting bevestigd. Het esdek dat in het plangebied aanwezig is, wijst erop dat het gebied waarschijnlijk al relatief lang landbouwkundig in gebruik is. Het gebied is goed ontwaterd. Bovendien is (lokaal) een oude akkerlaag aanwezig. Op basis van het veldwerk moet rekening worden gehouden met minimaal één archeologisch sporenniveau (basis esdek).

Doordat het oorspronkelijke bodemprofiel nog relatief intact is, kunnen eventuele archeologische vindplaatsen goed behouden zijn. Het opgebrachte pakket (esdek) is over het algemeen relatief dik (in 3 van de 4 boringen dikker dan 70 cm). Hierdoor kunnen eventuele archeologische resten zelfs onder de huidige boerderij bewaard zijn gebleven. De geplande ingrepen kunnen dan ook leiden tot een aantasting van de archeologische resten.

4.2 Aanbevelingen

Uit de resultaten van het onderzoek blijkt dat bij de bestaande planvorming archeologische resten verstoord kunnen worden. In eerste instantie wordt aanbevolen om (samen met de gemeente) te bekijken of planaanpassing mogelijk is zodat de verwachte archeologische resten in de bodem behouden kunnen blijven. De ingrepen moeten in dat geval beperkt blijven tot het opgebrachte pakket (esdek). Bovendien dient rekening te worden gehouden met een buffer: concreet betekent dit dat men maximaal tot 40 cm -Mv mag verstoren.

Wanneer aan deze voorwaarden wordt voldaan, vindt naar verwachting geen verstoring van archeologische resten plaats en worden kosten voor eventueel nader onderzoek vermeden. RAAP ziet vanuit archeologisch oogpunt op dat moment geen restricties ten aanzien van de geplande bodemingrepen. Wel wordt geadviseerd om de archeologische resten in de toekomst te blijven beschermen, door de dubbelbestemming – ‘Waarde-Archeologie’ in het bestemmingsplan te handhaven.

Indien de ingrepen dieper dan 40 cm -Mv gaan, kunnen eventueel aanwezige archeologische resten verstoord worden. In dat geval wordt aanbevolen een nader archeologisch onderzoek uit te laten voeren. Dit onderzoek dient meer inzicht te geven in de aanwezigheid, aard, omvang, datering, diepteligging, gaafheid, conservering en waarde van deze archeologische resten. Dit onderzoek kan bestaan uit een waarderend proefsleuvenonderzoek. Mogelijk kan – indien noodzakelijk én in overleg met de opdrachtgever – direct worden opgeschaald naar een opgraving om tijd en kosten te beperken. Proefsleuvenonderzoek en een opgraving dienen uitgevoerd te

worden conform een vooraf opgesteld Programma van Eisen (PvE). Het PvE dient te zijn goedgekeurd door de bevoegde overheid (gemeente Sint-Oedenrode).

Tot slot

Dit rapport geeft adviezen. Om deze te laten bekrachtigen in een besluit, kan contact worden opgenomen met de bevoegde overheid (gemeente Sint-Oedenrode). RAAP kan u daarbij assisteren.

Indien u vragen heeft kunt u contact opnemen met de projectleider van dit project, ir. M.M. Peeters (tel.nr. 0495-513555).

Literatuur

BAAC, 2007a. *Archeologische Verwachtingskaart Sint-Oedenrode*. BAAC BV, 's-Hertogenbosch.

BAAC, 2007a. *Archeologische Waardenkaart. Sint-Oedenrode*. BAAC BV, 's-Hertogenbosch.

Genabeek, R.J.M. van & L. Tebbens, 2007. *Archeologiebeleid gemeente Sint Oedenrode*.
BAAC, 's-Hertogenbosch.

Nederlands Normalisatie-instituut, 1989. *Nederlandse Norm NEN 5104, Classificatie van onverharde grondmonsters*. Nederlands Normalisatie-instituut, Delft.

Robas Producties, 1989. *Historische Atlas Noord-Brabant, schaal 1:25.000*. Robas Producties, Den Ijp.

Stiboka, 1985. *Bodemkaart van Nederland, schaal 1:50.000. Kaartblad 50 Oost Tilburg en 51 West Eindhoven*. Stichting voor de Bodemkartering, Wageningen.

Stiboka/RGD, 1977. *Geomorfologische kaart van Nederland, schaal 1:50.000. Kaartblad 51 Eindhoven*. Stichting voor de Bodemkartering/Rijks Geologische Dienst, Wageningen /Haarlem.

Uitgeverij Nieuwland, 2008. *Historische topografische atlas Noord-Brabant, 1836-1843, schaal 1:25.000*. Uitgeverij Nieuwland, Tilburg.

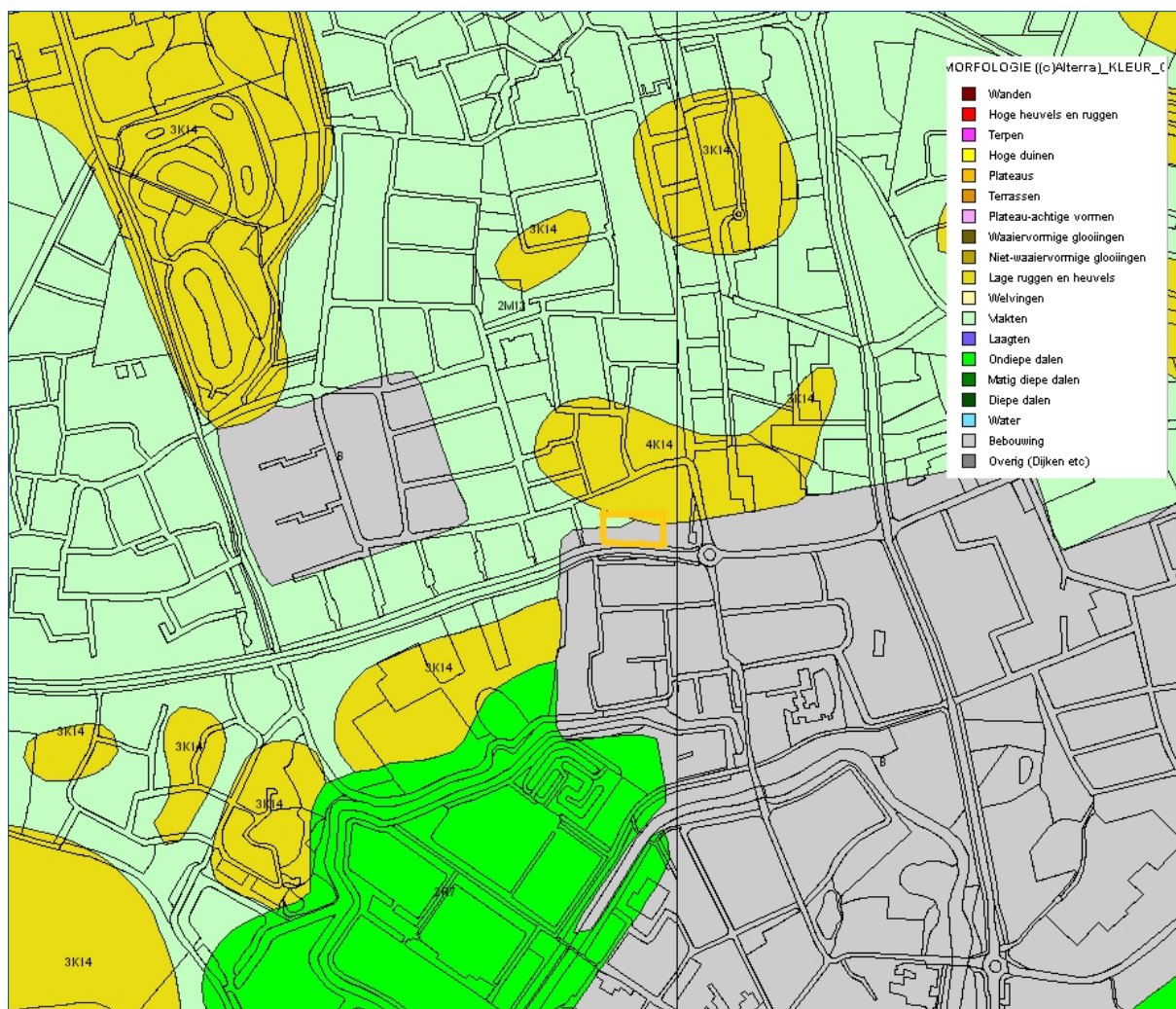
Weerts, H., J. Schokker, K. Rijdsijk & C. Laban, 2006. *Geologische overzichtskaart van Nederland*. TNO Bouw en Ondergrond, Utrecht.

Overzicht van figuren, tabellen en bijlagen

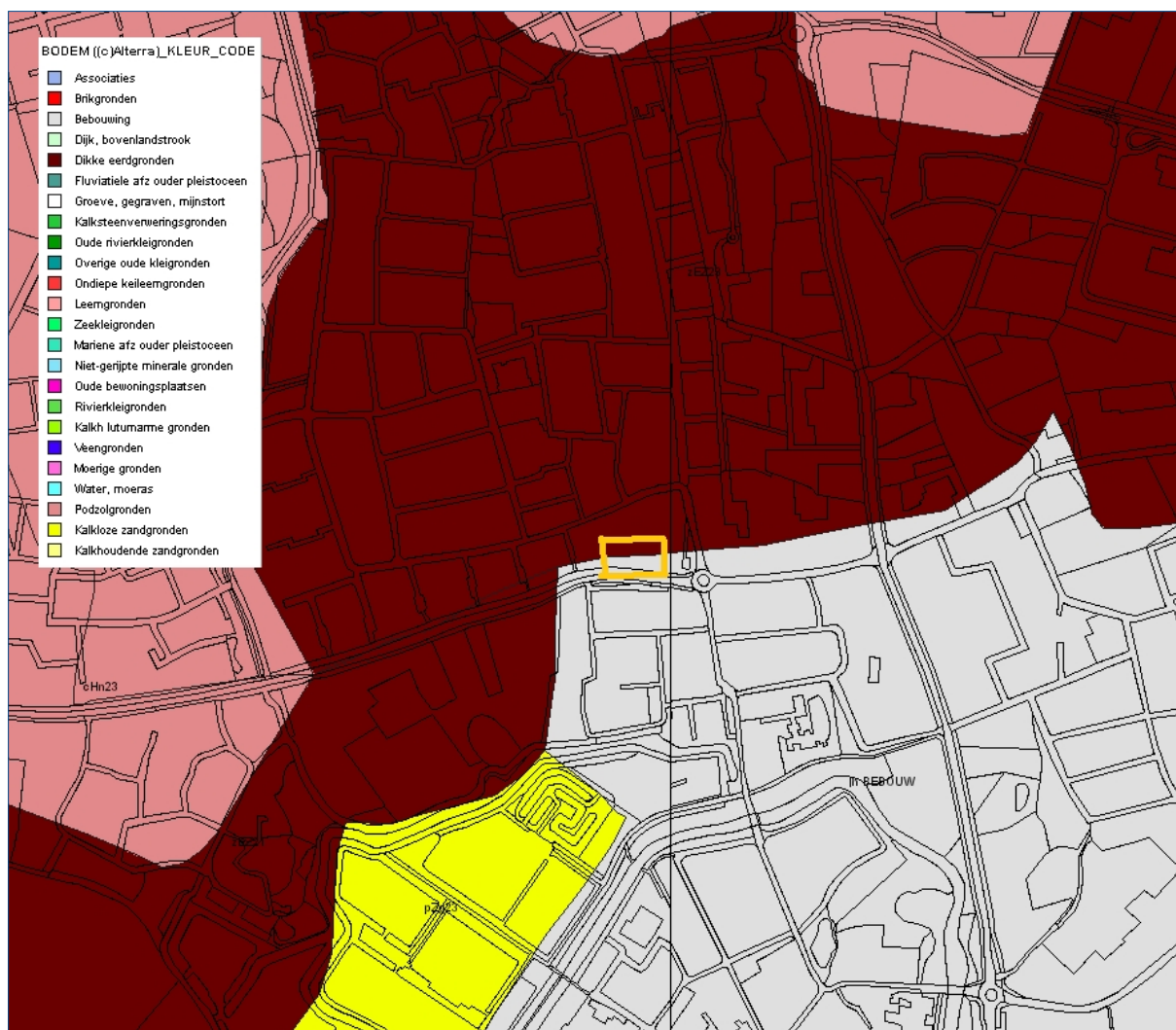
- Figuur 1.** Ligging plangebied (rood). Inzet: ligging in Nederland (ster).
- Figuur 2.** Uitsnede geomorfologische kaart (bron: Archis2). De globale ligging van het plangebied is aangegeven met een oranje lijn. Legenda: Grijs = bebouwing (code B); Lichtbruin = dekzandrug al dan niet met oud bouwlanddek (code 3K14 en 4K14); Lichtgroen = dekzandvlakte (code 2M13).
- Figuur 3.** Uitsnede bodemkaart (bron: Archis2). De globale ligging van het plangebied staat met een oranje lijn aangegeven. Legenda: Donkerbruin = hoge zwarte enkeerdgrond (code zEZ21 en zEZ23; roze = veld-/haarpodzolgrond (code Hn21 en cHn23); geel = beekkeerdgrond en leek-/woudeerdgrond (code pZg23 en pRn59).
- Figuur 4.** Uitsnede archeologische verwachtingskaart, gemeente Sint-Oedenrode (BAAC, 2007). De globale ligging van het plangebied is aangegeven met een blauwe lijn.
- Figuur 5.** Resultaten ARCHIS: AMK-terreinen, waarnemingen en vondstmeldingen (bron: ARCHIS2). Het plangebied betreft onderzoeksmeldingsnummer 59077.
- Figuur 6.** Uitsnede historische kaart omstreeks eind 19e/begin 20e eeuw (bron: ARCHIS2). De globale ligging van het plangebied is aangegeven met een oranje lijn.
- Figuur 7.** Bestaande situatie.
- Figuur 8.** Toekomstige situatie.
- Figuur 9.** Boorpunten geprojecteerd op de Minuutplan uit 1811-1832 (bron: www.watwaswaar.nl; Sint-Oedenrode, sectie 1, blad 03).
- Tabel 1.** Geologische en archeologische tijdschaal.
- Tabel 2.** Overzicht van de bekende archeologische vindplaatsen in en rond het plangebied.
- Tabel 3.** Overzicht van eerder archeologisch onderzoek in en rond het plangebied
- Bijlage 1.** Boorbeschrijvingen (inclusief lithologisch profiel)

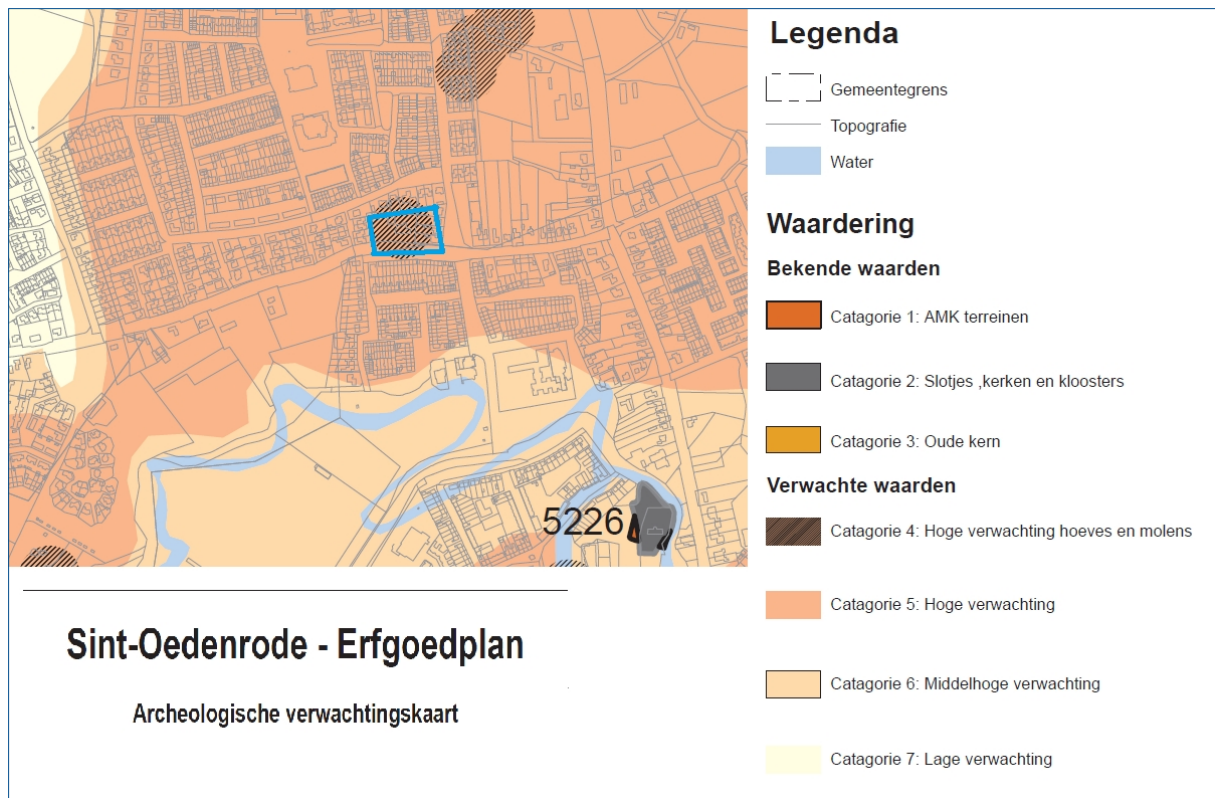
Figuur 1. Ligging plangebied (rode lijn); inzet: ligging in Nederland (ster).

Figuur 2. Uitsnede geomorfologische kaart (bron: Archis2). De globale ligging van het plangebied is aangegeven met een oranje lijn. Legenda: Grijs = bebouwing (code B); Lichtbruin = dekzandrug al dan niet met oud bouwlanddek (code 3K14 en 4K14); Lichtgroen = dekzandvlakte (code 2M13).

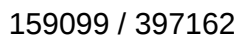

Figuur 3. Uitsnede bodemkaart (bron: Archis2). De globale ligging van het plangebied staat met een oranje lijn aangegeven. Legenda: Donkerbruin = hoge zwarte enkeerdgrond (code zEZ21 en zEZ23; roze = veld-/haarpodzolgrond (code Hn21 en cHn23); geel = beekeerdgrond en leek-/woudeerdgrond (code pZg23 en pRn59).

Figuur 4. Uitsnede archeologische verwachtingskaart, gemeente Sint-Oedenrode (BAAC, 2007). De globale ligging van het plangebied is aangegeven met een blauwe lijn.

12-11-2013

$$160762 \div 398826$$

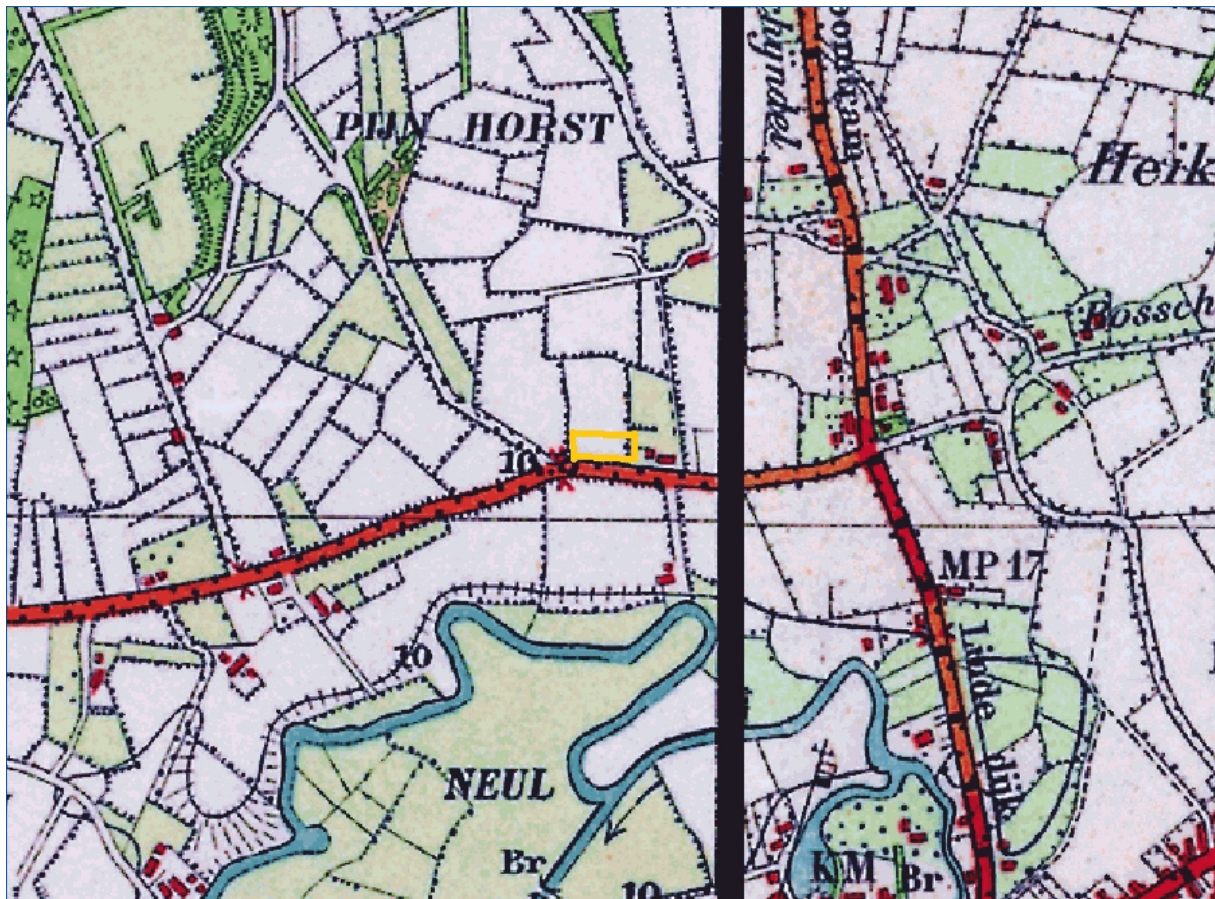
- ONDERZOEKSMELDINGEN
- MONUMENTEN
- VONDSTMELDINGEN
- WAARNEMINGEN
- TOP10 ((c)TDN)

Archis2

Rijksdienst voor het Cultureel Erfgoed
Ministerie van Onderwijs, Cultuur en
Wetenschap

Figuur 6. Uitsnede historische kaart omstreeks eind 19e/begin 20e eeuw (bron: ARCHIS2). De globale ligging van het plangebied is aangegeven met een oranje lijn.

Figuur 7. Bestaande situatie.

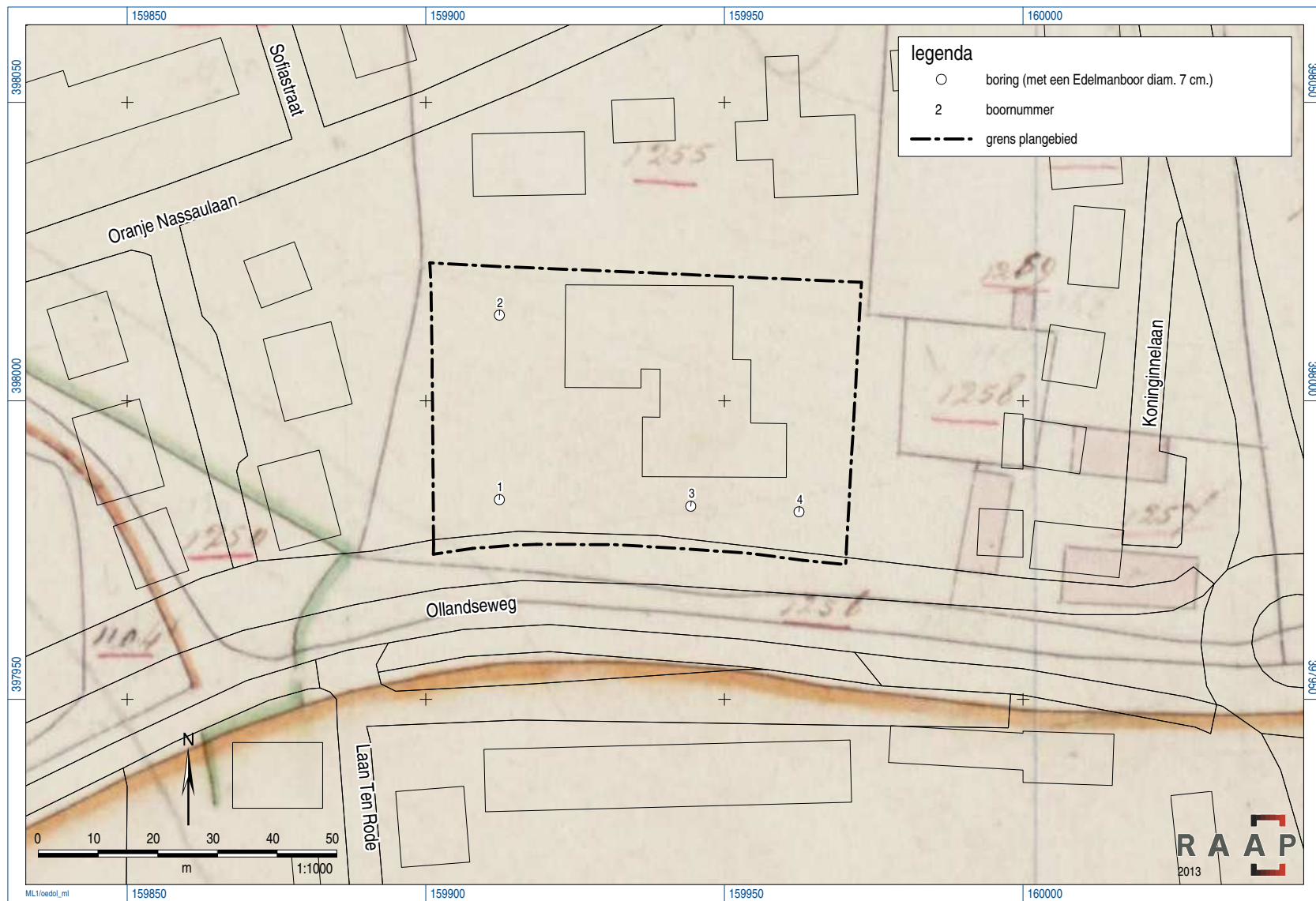
Situatie Ollandseweg 44

eindfase/toekomstbeeld

situering van 3 nieuwe, vervangende woningen

1/1000/A4 10 januari 2013

Figuur 8. Toekomstige situatie.

Figuur 9. Boorpunten geprojecteerd op de Minuutplan uit 1811-1832 (bron: www.watwaswaar.nl; Sint-Oedenrode, sectie 1, blad 03).

Bijlage 1. Boorbeschrijvingen

(inclusief lithologisch profiel)

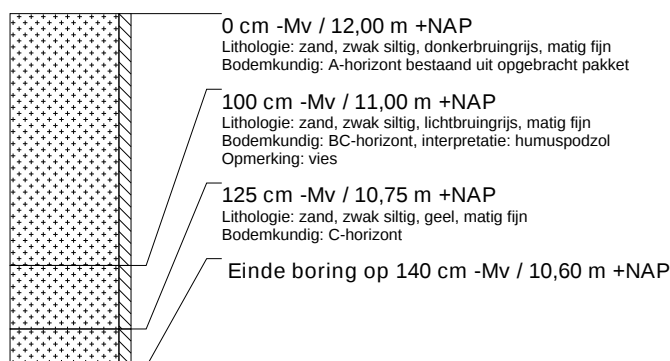
boring: OEDOL-1

beschrijver: XD, datum: 14-11-2013, X: 159.912, Y: 397.983, hoogte: 12,00, precisie hoogte: 1 m, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN
bestand, boortype: zandguts-2 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), provincie: Noord-Brabant, gemeente: Sint-Oedenrode, plaatsnaam: St
oedenrode, opdrachtgever: Juridisch Adviesbureau Van der, uitvoerder: RAAP Zuid

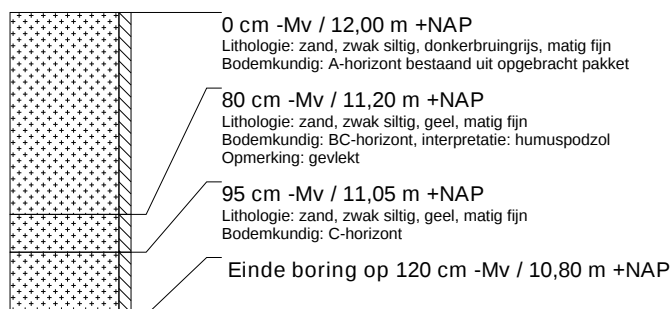
boring: OEDOL-2

beschrijver: XD, datum: 14-11-2013, X: 159.912, Y: 398.014, hoogte: 12,00, precisie hoogte: 1 m, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN
bestand, boortype: zandguts-2 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), provincie: Noord-Brabant, gemeente: Sint-Oedenrode, plaatsnaam: St
oedenrode, opdrachtgever: Juridisch Adviesbureau Van der, uitvoerder: RAAP Zuid

boring: OEDOL-3

beschrijver: XD, datum: 14-11-2013, X: 159.944, Y: 397.982, hoogte: 12,00, precisie hoogte: 1 m, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN
bestand, boortype: zandguts-2 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), provincie: Noord-Brabant, gemeente: Sint-Oedenrode, plaatsnaam: St
oedenrode, opdrachtgever: Juridisch Adviesbureau Van der, uitvoerder: RAAP Zuid

boring: OEDOL-4

beschrijver: XD, datum: 14-11-2013, X: 159.963, Y: 397.981, hoogte: 12,00, precisie hoogte: 1 m, referentievlak: Normaal Amsterdams Peil, methode hoogtebepaling: AHN
bestand, boortype: zandguts-2 cm, doel boring: archeologie - verkenning, landgebruik: overige (cultuur), provincie: Noord-Brabant, gemeente: Sint-Oedenrode, plaatsnaam: St
oedenrode, opdrachtgever: Juridisch Adviesbureau Van der, uitvoerder: RAAP Zuid

